

Wojciech J. Cynarski

Aktualne problemy polityki społecznej w interpretacji prof. Stanisławy Golinowskiej

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 2, 348-349

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tekst dr Wojciecha J. Cynarskiego pozytywnie ocenił prof. zw. dr hab. Marian Malikowski (IS UR). Recenzowana książka podejmuje problematykę interdyscyplinarnej perspektywy nauk społecznych, zogniskowanych wobec 'problemów polityki społecznej'.

WOJCIECH J. CYNARSKI
IWFIZ UR

Aktualne problemy polityki społecznej w interpretacji prof. Stanisławy Golinowskiej

Omawiana książka S. Golinowskiej¹ jest skierowana do osób zainteresowanych polityką społeczną, także na szczeblu instytucji rządowych i samorządów. Może również stanowić podręcznik do przedmiotu polityka społeczna dla studentów nauk społecznych.

Książka ta stanowi swoistą dokumentację polityki społecznej minionej dekady. Autorka, opierając się na wynikach badań, przedstawia realizację polityki społecznej, opisuje przemiany zachodzące w Polsce, jak też dokonuje ich porównania ze zmianami w innych krajach. Jednocześnie wyjaśnia ona polityczne, społeczne i instytucjonalne źródła tych przemian.

We wstępie autorka książki zapoznaje czytelnika z treścią poszczególnych rozdziałów. Następnie dokonuje ogólnego wprowadzenia w dziedzinę polityki społecznej, przedstawiając podstawowe modele tej polityki w kontekście współczesnej debaty nad zakresem państwa opiekuńczego.

W drugim rozdziale Golinowska podejmuje problem środków na realizację polityki społecznej w Polsce w ramach finansów publicznych. Jednocześnie dokonuje porównania z finansowaniem pomocy społecznej w wybranych krajach europejskich. Przedstawia też dane liczbowe ilustrujące wydatki społeczne w Polsce w okresie od 1990 do 1998 roku.

Trzeci rozdział poświęcony jest analizie rozwoju nowych instytucji polityki społecznej, tj. organizacjom pozarządowym oraz instytucjom dialogu społecznego – w okresie transformacji ustrojowej w Polsce – w aspekcie historycznym, politycznym i ekonomicznym.

W kolejnym rozdziale S. Golinowska bardzo szeroko przedstawia zmiany, jakie dokonały się w Polsce w głównych dziedzinach zabezpieczenia socjalnego, takich jak: ochrona socjalna bezrobotnych, ubezpieczenie społeczne, opieka zdrowotna i pomoc społeczna w okresie od 1989 do 1999 roku. Autorka dokonuje tu oceny polskiego systemu zasiłków – pełniącego zarówno funkcję socjalną, jak i motywacyjną – w porównaniu do krajów Europy Zachodniej i słusznie zauważa, że polskie doświadczenia administracyjne są w tej dziedzinie skromne. Przedstawia też polski system emerytalno-rentowy, zwłaszcza szeroko komentując nowe instytucje systemu emerytalnego oraz problemy związane z koncepcją reformy emerytalnej. Dużo miejsca poświęca też problemom związanym z reformą opieki zdrowotnej, nowym instytucjom w tym systemie, jak też nowym funkcjom instytucji tradycyjnych opieki zdrowotnej. Zwraca też uwagę na fakt, że wdrożenie reformy opieki zdrowotnej nie jest postrzegane przez społeczeństwo pozytywnie. Zdaniem autorki, istnieje pilne zapotrzebowanie na regulację naprawczą z jednocześnie określoną kompetentną instytucją, która przejmie za nie odpowiedzialność.

Treścią rozdziału piątego są rodzina i edukacja, jako główny adresat i priorytet polityki społecznej państwa. S. Golinowska krytycznie odnosi się do polityki rodzinnej, prowadzonej przez państwo w okresie transformacji, uważając, że pomimo deklaracji i programów polityki prorodzinnej nie odpowiada ona potrzebom i obecnym wyzwaniom, a wspieranie rodzin przez państwo zostało ograniczone nie tylko materialnie, ale też intelektualnie i duchowo. Jednocześnie uważa ona, że nadzieją na wspieranie rodzin jest tworzenie na szczeblu

¹ S. Golinowska, *Polityka społeczna, koncepcje – instytucje – koszty*, Wyd. Poltext, Warszawa 2000.

powiatów tzw. centrów pomocy rodzinie, gdzie będzie można uzyskać pomoc w załatwieniu trudnych spraw i niezbędne wsparcie finansowe. Podobnie krytyczne uwagi autorka kieruje pod adresem przeprowadzonej reformy edukacji.

W rozdziale szóstym zaprezentowany jest proces decentralizacji, który ma sprzyjać kształtowaniu większej odpowiedzialności za sprawy społeczności lokalnych i regionalnych, przedstawiony w kontekście bardziej doświadczeń obcych niż polskich z uwagi na brak dostępnego materiału analitycznego.

Kolejny rozdział stanowi konfrontację polityki społecznej Unii Europejskiej z polską polityką społeczną. Autorka dużo miejsca poświęca na analityczną analizę kosztowych i instytucjonalnych konsekwencji integracji z Unią zarówno w obszarze polityki społecznej, jak też prawa pracy.

Książkę kończy podsumowanie, w którym autorka wskazuje na podstawowe tendencje w rozwoju polityki społecznej oraz na udział państwa w jej kształtowaniu. W sposób szczegółowy, a zarazem przejrzysty wymienia tu głównych aktorów polityki społecznej i określa ich podstawowy cel oraz przedmiot działania. Zwraca również szczególną uwagę na trudności i problemy państwa w kształtowaniu polityki społecznej oraz na pilną potrzebę uporządkowania problemu komercjalizacji ze względu na interes odbiorców oraz na jakość procesów rozwoju społecznego, który wymaga dzisiaj znacznej determinacji politycznej i poważnej debaty społecznej. Autorka słusznie zauważa, że niezbędna jest weryfikacja niektórych elementów reform systemowych, ponieważ pogłębiają się trudności socjalne w państwie. Wskazuje też na potrzebę monitoringu procesu reformowania, opracowywania strategii walki z ubóstwem i poparcia dla prowadzenia polityki rodzinnej. Golinowska zawarła także postulaty pod adresem instytucji rządowych, których socjalne funkcje w wyniku decentralizacji znacznie się zmieniły, ale nie uległy zmniejszeniu.

Autorka wykazała bardzo dobry warsztat naukowy, jasny język wypowiedzi i trafne odniesienia do poglądów autorów reprezentujących literaturę przedmiotu. Wartościowe są odniesienia S. Golinowskiej do uznanych autorytetów moralnych, aczkolwiek problematyce etyki społecznej można byłoby poświęcić nieco więcej miejsca.

Duża ilość cytowanej literatury przedmiotu świadczy o bardzo dobrym rozeznaniu autorki w problematyce polityki społecznej. S. Golinowska jest specjalistą w tej dziedzinie – jedną z najlepszych w Polsce – i posiada bardzo znaczący dorobek w tym zakresie. W bibliografii przytoczona została literatura z pogranicza socjologii, ekonomii i politologii w liczbie 195 pozycji. Takiego właśnie szerszego spektrum tematycznego wymaga interdyscyplinarna dziedzina polityki społecznej. Recenzowana praca jest od strony metodologicznej i w zakresie koherencji prezentowanych treści bez zarzutu.

Polecam tę nową książkę prof. Stanisławy Golinowskiej wszystkim osobom zainteresowanym aktualnymi problemami polityki społecznej – zwłaszcza dotyczącymi Polski i krajów podlegających transformacji systemowej – w kontekście zmian instytucjonalnych i w zakresie sposobów finansowania. Jako opracowanie przeprowadzonych przez autorkę szerokich badań empirycznych książka stanowi wartościowe źródło wiedzy w tej dziedzinie. Książka została wydana przez uznanie wydawnictwo POLTEXT w sposób w pełni profesjonalny, przejrzysty i estetyczny.